

Antropologia mediów

Wykład VII

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 9 grudnia 2020

Kino a komputery

Telewizja

Krytyka telewizji

Paleo-telewizja i neo-telewizja

Kino a komputery

Wykorzystanie technik komputerowych w tradycyjnej kinematografii

- Animacja trójwymiarowa (Titanic 1997, Miasto zaginionych dzieci 1995)
- Cyfrowe malowanie (Forrest Gump 1994)
- Wirtualna scenografia (Conceiving Ada, Lynn Hershman 1997)

Nowe formy kina komputerowego

- Symulatory
- Typografia kinowa
- Film internetowy
- Hipermedialne interfejsy filmowe
- Interaktywne filmy i gry

- Reakcje na uzależnienie kina od komputerów
 - Dogma 95
 - używanie niedrogich kamer wideo (Blair Witch Project 1999)
- Reakcje na konwencje nowych mediów
 - ekran komputera (Księgi Prospera 1991)
 - gra komputerowa (Biegnij Lola biegnij 1999, Przypadkowa dziewczyna 1998)

Telewizja

Telewizja

- telewizja to przedłużenie ośrodkowego układu nerwowego
- Telewizja chłodna, film, druk, gazeta — gorące
- Telewizja: wysoki poziom zaangażowania ze strony odbiorcy
- „Obraz telewizyjny ma małą intensywność lub niską rozdzielczość i dlatego, w odróżnieniu od filmu, nie dostarcza nam szczegółowych informacji na temat przedstawionych obiektów”
- dzięki telewizji w Anglii odrodziły się dialekty (cockney)
- telewizja przejawia tendencję do stosowania zbliżeń

Telewizja a radio

- debata Nixon-Kennedy...
- ..."The 1960 election should not be read as a triumph of style over substance."¹
- radio i telewizja to ziszczenie poetyckiej idei synestezji
- radio porywa tłumy, telewizja uspokaja: "Tym, co Kubańczycy zawdzięczają telewizji, jest odczuwanie bezpośredniego zaangażowania w podejmowanie decyzji politycznych"
- ofiary nowych czasów telewizji: Rita Hayworth, Liz Taylor, Marilyn Monroe

¹Jon Brusckke, Laura Divine, Debunking Nixon's radio victory in the 1960 election: Re-analyzing the historical record and considering currently unexamined polling data, „The Social Science Journal” Volume 54, Issue 1, March 2017, Pages 67-75

Telewizja a kino

1. światło vs. cień
2. McLuhan: „W przypadku telewizji to widz jest ekranem. Bombardowany jest impulsami świetlnymi, co James Joyce nazwał "Szarżą Świetlnej Brygady która "atakuję powłokę duszy podświadomymi skojarzeniami”

Krytyka telewizji

Four Arguments for the Elimination of Television (1978)

1. Mediacja doświadczenia (The Mediation of Experience)
2. Kolonizacja doświadczenia (The Colonisation of Experience)
3. Efekty telewizji na człowieka
4. Wewnętrzne nachylenie poznawcze telewizji (The Inherent Biases of Television)

*As humans have moved into totally artificial environments, our direct contact with and knowledge of the planet has been snapped. Disconnected, like astronauts floating in space, we cannot know up from down or truth from fiction. (...) Television is one recent example of this, a serious one, since it greatly accelerates the problem*¹²

²Jerry Mander, *Four Arguments for the Elimination of Television* (1978), s.

It is no accident that television has been dominated by a handful of corporate powers. Neither is it accidental that television has been used to re-create human beings into a new form that matches the artificial, commercial environment

Television technology produces neuro-physiological responses in the people who watch it. It may create illness, it certainly produces confusion and submission to external imagery. Taken together, the effects amounts to conditioning for autocratic control

- światło jest szkodliwe
- telewizja pomija świadomość
- widzieć to wierzyć

Along with the venality of its controllers, the technology of television predetermines the boundaries of its content. Some information can be conveyed completely, some partially, some not at all. The most effective telecommunications are the gross, simplified linear messages and programs which conveniently fit the purposes of the medium's commercial controllers. Television's highest potential is advertising. This cannot be changed. The bias is inherent in the technology

Paleo-telewizja i neo-telewizja

Paleo-telewizja (Francesco Casetti, Roger Odin)

1. „Paleo-telewizję opisać można jako "instytucję". Przez "instytucję"rozumiemy pewną strukturę określającą w obrębie swojej przestrzeni sposób odwoływania się do takiej (takich) lub innej (innych) umowy komunikacyjnej.”
2. „Paleo-telewizja, ufundowana na projekcie edukacji kulturalnej i popularyzacji, jawi się przede wszystkim jako instytucja funkcjonująca w oparciu o pedagogiczną umowę komunikacyjną (...) telewidzowie stanowią tu coś w rodzaju „ogromnej klasy”, w której osoby zawodowo związane w telewizją byłyby „nauczycielami””
3. komunikacja zwektorowana: podział ról uczeń-nauczyciel
4. oferta: filmy, programy informacyjne, sport, programy kulturalne, rozrywkowe, dla automobilistów, dla melomanów, dla miłośników zwierząt
5. strukturalizacja strumienia: całotygodniowa ramówka (Wtorki informacyjne, sportowa niedziela)

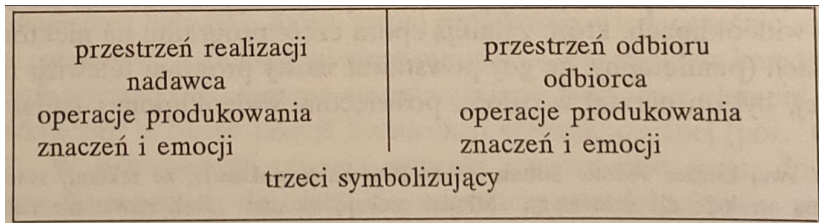
Neo-telewizja (Francesco Casetti, Roger Odin)

1. zrywa z modelem pedagogicznym: nie edukacja, ale wspólne biesiadowanie
2. Nie chodzi o przekazywanie wiedzy, ale o swobodną wymianę i konfrontację poglądów: „Każdy prowadzący, zaproszeni goście, telewidzowie wypowiadają się na dany temat: celibat księży, wojna w Libanie, chów kurcząt na skalę przemysłową, doping w sporcie itp. Nieważne jest to, że nie jest się specjalistą, nieważne nawet to, że nie obchodzi nas wcale proponowany temat, istotne jest, by o nim rozmawiać, żeby w ogóle rozmawiać”
3. odrzuca komunikację zwektorowaną: udział widzów (ale pozorny: *laugh track*)
4. zamiast hierarchii bliskość, punkt odniesienia: życie codzienne: „Neo-telewizja jawi się jako przedłużenie codziennej gadaniny”
5. oferta: talk-show
6. strukturalizacja strumienia: rytm dzienny (programy poranne, popołudniowe, wieczorne, nocne)

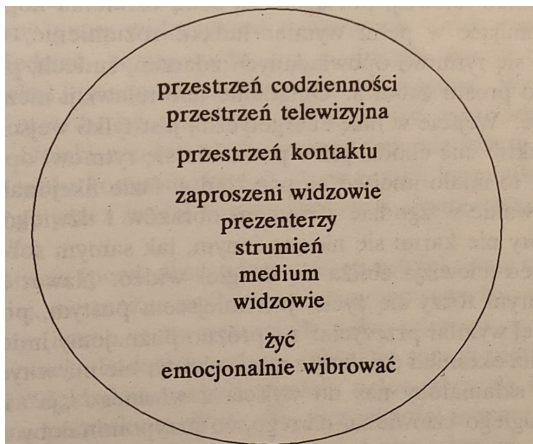
Neo-telewizja cd.

1. odnośnik przestrzenny: kawiarnia, salon, ulica, goszczenie u kogoś w domu
2. treść programów: życie codzienne (porady, plotki o celebrytach, seriale o sąsiadach)
3. zachowanie prowadzących: familiarność, bezpośredniość, bezceremonialność
4. upadek ramówki: powtórki, łączenie się z jednego studia do innego, homogenizacja
5. brak konkretnych grup docelowych: wszystkie programy skierowane do wszystkich
6. tabelaryczna struktura ekranu: „Neo-telewizja to królestwo wstawek”
7. „brak jakiegokolwiek odwoływania się do trzeciego symbolizującego: nie zachęca swoich widzów do wykonywania operacji produkowania znaczeń i emocji, lecz po prostu zachęca ich do życia z telewizją lub do emocjonalnego wibrowania wraz z nią”

Francesco Casetti, Roger Odin

Francesco Casetti, Roger Odin

Dziękuję za uwagę!
Będę wdzięczny za pytania i komentarze!

1. Jon Bruschke, Laura Divine, Debunking Nixon's radio victory in the 1960 election: Re-analyzing the historical record and considering currently unexamined polling data, „The Social Science Journal” Volume 54, Issue 1, March 2017.
2. Francesco Casetti, Roger Odin, Od paleo- do neo-telewizji. W perspektywie semiopragmatyki, przeł. I. Ostaszewska, w: Po kinie...? Audiowizualność w epoce przekazników elektronicznych, red. A. Gwóźdź, Kraków 1994.
3. Jerry Mander, Four Arguments for the Elimination of Television, 1978.
4. Lev Manovich, Język nowych mediów, przeł. Piotr Cypriański, Warszawa 2006.
5. Marshall McLuhan, Telewizja, w: jego, Zrozumieć media. Przedłużenie człowieka, przeł. Natalia Szczucka, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne: Warszawa 2004